

C O L U M B A

**INFORMAČNÍ ZPRAVODAJ ZÁPADOČESKÉ POBOČKY ČESKÉ SPOLEČNOSTI
ORNITOLOGICKÉ PŘI ZÁPADOČESKÉM MUZEU V PLZNI**

ROČNÍK: IX (2003)

ČÍSLO: 2 (listopad)

ÚVODEM

Vážení přátelé,

opět je tu další číslo zpravodaje Columba.

Redakce má i nadále zájem o příspěvky, které se týkají plánování a průběhu ornitologických akcí v kraji Plzeňském a Karlovarském, ale také z ostatních částí celého Západočeského regionu.

Případné příspěvky zasílejte na tyto adresy: RNDr. Stanislav Beneda, Květná 33, 326 00, Plzeň 26. Pro usnadnění práce bych však preferoval zasílání příspěvků na moji adresu: Lubomír Volter, R. Svobodové 31, 323 00, Plzeň 23. Nejlépe je zasílat příspěvky ve formátu MS WORD na disketě, kterou samozřejmě vrátím, i když jako nejspodnější se pravděpodobně jeví užití e-mailu (adresa lvolter@post.cz), na který mi také můžete příspěvky zasílat. Případné dotazy mohou zodpovědět na telefonu 37 752 40 88 (byť – po 18. hodině) nebo na mobilu 608 568 065. Redakce si vyhrazuje právo příspěvky formálně upravovat bez zásahu do věcného obsahu sdělení. Uzávěrka příspěvků pro jarní číslo je 31.1. 2004.

Lubomír Volter

ZÁPIS Z ČLENSKÉ SCHŮZE ZÁPADOČESKÉ POBOČKY ČSO PŘI ZČM V PLZNI KONANÉ DNE 19.4. 2003 V ZÁPADOČESKÉM MUZEU V PLZNI

Schůzi zahájil v 9:05 RNDr. S. Beneda. Přivítal přítomné a zástupce výboru ČSO Praha RNDr. Pavla Vašáka, který podal přítomným zprávu z členské schůze ČSO konané 22.3. 2003, a to na novém místě – v základní škole U Vršovického nádraží v Praze 10. Svě sdělení shrnul do několika bodů:

- Historicky první ornitologický ples se konal 24.1.2003 v KD Barikádníků „Barča“ v Praze 10. Plně se vydařil, přinesl výtěžek přes 14 tisíc korun, který bude věnován na opravu povodněmi poškozených terénních stanic ČSO.

- Ve stanici na Velkém Tisém se zdevastovaná podlaha vyměňuje za novou, opravy si vyžádají ještě delší čas. Blatec u Dívčic – stanice je již schopná provozu, i když se počítá s určitými opravami a doplňováním vybavení. Zájemci o pobyt se mohou telefonicky hlásit Dr. Vašákovi.
- Za ptáka roku 2003 byl vybrán vrabec domácí. V letošním roce bude opět sledován návrat kukaček. Je třeba, aby se do spolupráce na obou akcích zapojilo co nejvíce ornitologů.
- Pro rok 2004 se uvažuje jako pták roku rorýs obecný. Publikaci o něm připravuje Doc. Rajchart z Českých Budějovic. Velkým nebezpečím pro tento druh jsou větrací šachty v panelových domech, které se pro rorýse stávají smrtelnými pastmi.
- Bude uspořádána jen jedna členská exkurze, a to v květnu na jižní Moravě.
- 13. března byla výborem ČSO schválena směrnice pro statut a činnost pracovních skupin v rámci ČSO.
- Prof. Šťastný na pražské schůzi informoval, že letošní rok je posledním rokem mapování hnízdního rozšíření ptáků a dosud není obsazeno asi 30 kvadrátů. Je nutno tyto mezery v letošní sezóně vyplnit, aby akce mohla být uzavřena.

Na dotaz Mgr. Schröpfera, kdy vyjde II. díl Fauny, odpovídá Dr. Vašák, že je to otázka několika měsíců a dále sděluje, že se chystá reedice české Červené knihy. Garantem je agentura Plesník.

Poté se ujal slova tajemník pobočky pan Makoň. Odkázal na výroční zprávu pobočky, která byla uveřejněna v jarním čísle Columby. Dodal, že pobočka uzavřela smlouvu s Nadačním fondem Zelený poklad na realizaci projektu „Ornitologické akce pro veřejnost v roce 2003“. Na tento projekt obdrží pobočka celkovou částku 18 000 Kč.

Hospodářka pobočky paní Šárka Vančurová přednesla zprávu o hospodaření v roce 2002. Podrobnosti jsou rovněž uvedeny v jarním čísle Columby, čisté jmění pobočky činilo k 31.12.2002 celkem 26 633,81 Kč. V závěru své zprávy paní Vančurová poděkovala všem dárcům, kteří v uplynulém roce přispěli na činnost pobočky celkovou částkou 6 700 Kč a jejichž jména jsou rovněž uveřejněna v Columbě.

Dr. Vacík seznámil přítomné se stavem příprav na Západočeskou ornitologickou konferenci. Uvedl, že ze západních Čech se sešel dostatečný počet přihlášek, aby se konference mohla uskutečnit, ale z ostatních krajů je zájem dosud minimální. Při tomto počtu zájemců by se kapacita ubytovacího zařízení v Zeleném Háji nenaplnila a bylo by nutno konferenci uspořádat jako pouze jednodenní v plzeňském muzeu. Dodal, že spolu s Mgr. Schröpferem pozvou k účasti na konferenci své známé ornitology z jiných krajů, aby konference mohla proběhnout tak, jak byla plánována.

Mgr. Schröpfer informoval přítomné, že spolu s dr. Vacíkem sestavili a vydali Zprávu západočeské podskupiny Skupiny pro ochranu a výzkum dravců a sov za rok 2001. Členové pracující v podskupině ji obdrželi zdarma, ostatní ji mohou obdržet za 20 Kč.

Dále připomněl, že pobočka uzavřela s Krajským úřadem Plzeňského kraje smlouvu na monitoring výskytu kormorána velkého na rybnících na území

Plzeňského kraje v průběhu roku 2003. Mimo tento druh by bylo vhodné sledovat i početnost dalších ohrožených druhů vodních ptáků uvedených ve výzvě v jarním čísle Columby. Jako koordinátor celého projektu opakuje pro přítomné pokyny pro spolupráci a způsob předávání zpráv.

Následovala půlhodinová přestávka, během které přítomní využili možnost zaplatit si u dr. Vašáka příspěvky ČSO a jiné platby, případně si zakoupit některé publikace.

Po přestávce přednesli Ing. D. Jäger a pan Fr. Lagarde velmi zajímavou přednášku na téma Jeřáb popelavý v České republice a v Evropě. Přednáška byla doplněna promítáním barevných diapozitivů a krátkých filmů a rozšířila znalosti přítomných o tomto atraktivním ohroženém ptačím druhu i příbuzných druzích v různých světadílech.

Schůze byla zakončena ve 12:30.

Zapsal RNDr. Stanislav Beneda.

VÝZVA KE SPOLUPRÁCI NA MAPOVÁNÍ PTACTVA SLAVKOVSKÉHO LESA

Správa CHKO Slavkovský les se sídlem v Mariánských Lázních plánuje v příštím roce zahájit systematické plošné mapování ptáků ve své oblasti. Předpokládá se, že akce potrvá dva až tři roky, v současné době vyzýváme ty zájemce, kteří by se chtěli zúčastnit v roce 2004.

Jak se bude sčítat: Dvakrát po sobě v jednom roce v síti obdélníků představovaném dvěma malými kvadráty sítě užívané Správou k identifikaci lokalit (vznikla několikanásobným podrozdělením kvadrátů základní sítě užívané Českou zoologickou společností, kterou znáte z mezinárodního hnízdního atlasu). Sčítatel obdrží letecký snímek obdélníku, na němž bude projektována podle charakteru čtverce a jeho vlastního přání buď lesnická mapa porostní, nebo hlavní orientační vrstvy ze základní mapy ČR (obce, osady, komunikace, toky, okraje lesa, kóty apod.) Pozorovatel bude vysazen na jednom zvoleném, dobře přístupném bodě, který bude vyznačen v mapě. Na něm provede první sčítání a pak bude podle mapy a snímku pokračovat po čtverci a volit si další body. Volba bude na něm, bude třeba vybírat zajímavá místa, dodržovat, aby body byly od sebe minimálně 300 m a celkově je rozložit tak, aby čtverec zhruba rovnoměrně vykryly. Tyto body zaznamená přesně do své skicy tak, aby se daly znovu nalézt.

Kolikrát se bude sčítat: Každý čtverec se bude sčítat dvakrát; poprvé na přelomu dubna a května, podruhé v 1. polovině června.

Jak bude vypadat jednotlivé sčítání: Použijí se postupy známé z Jednotného programu sčítání ptáků v ČR. Pozorovatel stojí na každém bodě 5 minut, registruje všechny viděné a slyšené ptáky. Zapisuje je do připraveného formuláře, přičemž vyznačuje kromě počtu jedinců u každého jedince hnízdní projevy jako je zpěv, obrana revíru, nošení hnízdního materiálu, nošení potravy na hnízdo

apod. Podrobněji je uveden přehled těchto příznaků hnízdění v metodice k Mezinárodnímu hnízdnímu atlasu.

Jak budou rozloženy pracovní dny v roce: Předpokládá se, že v roce 2004 se budou sčítat dva soubory čtverců, každý dvakrát. Budou tedy celkem čtyři sčítací dny, dva na přelomu dubna a května a dva v 1. polovině června.

Jak bude vypadat sčítací den: Sčítání bude vždy v sobotu ráno. Sraz účastníků bude na Správě CHKO v Mariánských Lázních v pátek večer. Brzy ráno budou účastníci rozvezeni na jednotlivé čtverce tak, aby mohli nejpozději v 6.00 h zahájit sčítání. To potrvá zhruba do 9.00 hodin, kdy budou účastníci svezeni a po odevzdání výsledků se mohou rozejít. Časy se budou mírně posunovat podle data sčítání (posun doby rozednívání).

Pro případné zájemce je během dalšího průběhu dotyčného víkendu Správa CHKO schopna zajistit exkurzi na zajímavé lokality. Podle zájmu lze na páteční večer zajistit promítání filmů z CHKO, přednášku apod.

Nocování a stravování: Přespávat se bude ve spacáku v přednáškovém sále Správy CHKO, pro pohodlnější či seniory jsou k dispozici 4 lůžka v inspekčním pokoji. Večeře vlastní dispozice v okolních restauracích (v okolí Správy je dost restaurací s cenovou hladinou nižší, než ve vlastní lázeňské části). Společenská zábava v předvečer je možná jak v uvedených restauracích, tak i u krbu na Správě CHKO. Správa účastníkům vyplatí na cestovní účet běžné stravné a cestovné ve výši ceny jízdného veřejnou dopravou.

Žádáme všechny, kdo mají o akci zájem, aby se předběžně do konce roku přihlásili, včetně těch, s nimiž jsem již hovořil na Konferenci v Zeleném Háji. Všichni přihlášení obdrží nejpozději v únoru závaznou přihlášku na jednotlivé, již stanovené termíny. Jistě jsou nejvíce vítáni všichni, kdo obsadí všechny 4 zvolené dny, ale samozřejmě stojíme o každého. Ti, kteří obsadí méně termínů, by měli volit alespoň dva dny a jeden v dubnu/květnu a jeden v červnu, aby mohl provést vždy opakované sčítání v čtverci stejný pozorovatel. Ale samozřejmě uvítáme i ty, kdo mohou třeba přijet jen jednou.

Na své zprávě uveďte i e-mail pro zaslání závazné přihlášky.

Přihlášky zasílejte na adresu: RNDr. Pavel Řepa, Správa CHKO Slavkovský les, Hlavní 504, 353 01, Mariánské Lázně, tel. 354 624081, mobil 604 168 040, e-mail : slavkles@schkocr.cz

Hluboce se těším jak na staré mazáky ze sčítání Českého lesa, tak i na nové mladé přátele.

Pavel Řepa

ZÁPADOČESKÁ ORNITOLOGICKÁ KONFERENCE PROBĚHLA ÚSPĚŠNĚ

Všichni západočeští ornitologové se konečně dočkali. I jejich pobočka ČSO se zařadila mezi ty, které konají své vlastní konference. Ve dnech 25. a 26. října

v letovisku Zelený Háj u Holýšova se sešlo 57 účastníků, aby vyslechli 24 přihlášených referátů. A bylo skutečně co poslouchat, všechny příspěvky měly co říci a byly zajímavé.

V sobotu dopoledne zahájil konferenci předseda Západočeské pobočky Dr. Beneda, který přednesl zasvěcený přehled historie výzkumu ptactva západních Čech. Na něj navázal jediný neornitolog mezi přednášejícími. Byl jím Dr. Němec ze Západočeského muzea v Plzni, který je entomologem a zabývá se studiem blech. Jeho povídání o blechách nacházených v ptačích hnízdech bylo pro většinu účastníků pohledem do dosud málo známého světa, takže hluboce zaujalo, zvláště pro svou neotřelou zábavnou formu. A pak již následovaly jednotlivé referáty, na nichž se podíleli jak členové Západočeské pobočky, tak i účastníci z Přírodovědecké fakulty UK v Praze, Lesnické Univerzity CZU v Praze Suchdole, z vedení ČSO, z kroužkovací stanice NM Praha a z ústředního pracoviště Agentury ochrany přírody v Praze. Není možné vypočítávat všechny referáty, je však možno s potěšením konstatovat, že tématicky představovaly širokou škálu dotýkající se nejrůznějších druhů a skupin a rovněž rozmanitých aspektů zkoumání od faunistických zjištění přes nejrůznější studie bionomické, až po témata vysloveně ochranná. S nimi se především představila záchranná stanice Dobrovolného ekologického spolku z Plzně, takže zvláště upoutal její vedoucí Karel Makoň s referátem o úpravách a zlepšování hnízd čápa bílého. Velkou pozornost upoutala zpráva kolektivu vedeného Jaroslavem Hruškou o péči členů ČSOP v ochraně dravců a sov, včetně vysazovaných sokolů stěhovavých. Není možno upozorňovat na všechny referáty; takže jen ty, které vyvolaly největší ohlas. K nim rozhodně patřil Dr. Šálkem přednesený referát o telemetrickém sledování koroptví, nebo zpráva kolegyně Drdákové o sledování hnízdních aktivit sýce rousného a velký ohlas měl i Dr. Sedláček s velmi zajímavým pohledem do rodinných poměrů u rehka zahradního získaným na podkladě individuálního značení barevnými kroužky. Samozřejmě i ostatní referáty byly velmi kvalitní a upoutaly pozornost publika. Ještě bych chtěl zmínit, že došlo i na rozsáhlejší koordinované programy, takže Dr. Vacík v humorně laděném referátu vzpomněl někdejšího mapování ptactva v Českém lese, Mgr. Schröpfer připomněl akci sledování tahu dravců a letošní masové sčítání kormoránů, Dr. Řepa se pokusil hodnotit přínos Faunistických zpráv otiskovaných ve Sborníku Západočeského muzea atd. Byly připomenuty i akce celostátní a tak Dr. Cepák předvedl vzorovou analýzu kroužkovacích výsledků pro čápa bílého, prof. Šťastný jménem koordinačního kolektivu představil monitorovací programy, manželé Musilovi referovali o Mezinárodním sčítání vodních ptáků. Konference měla i jednoho zahraničního hosta, když Dr. Sachslehner z Vídně přednesl zprávu o sledování hnízdění ůhýka šedého. Sympatické bylo také, že se s referáty představili i příslušníci nejmladší ornitologické generace a s radostí jsme zjistili, že úroveň jejich referátů bez obtíží stačí ostatním. A tak Pavla Blažková se zprávou o handicapech labutí, Lubomír Volter s výsledky sčítání na bodovém transektu, Miloš Paisker se zprávou o hnízdění rořýsů rozhodně dobře reprezentovali naši nejmladší generaci.

Všichni členové pobočky tedy mohou být právem pyšni na zdařilou konferenci, která poprvé dala možnost i našim členům lépe se představit ostatním. S potěšením jsme v kuloárech zjistili, že mnozí z těch, kteří tentokrát ještě referát nepřihlásili, dostali chuť tak učinit, takže případná další konference za několik let by mohla být ještě podstatně bohatší. A to je dobře, protože by bylo opravdu škoda, kdyby tato konference zůstala jedinou a neměla v budoucnosti pokračování.

Na závěr je nutno poděkovat všem, kdo podstoupili nemalou práci a vynaložili mimořádné úsilí pro organizační zajištění konference. Byla to především dvojice hlavních organizátorů: Dr. Roman Vacík ze Západočeského muzea v Plzni a Mgr. Libor Schröpfer z Holýšova, kteří nesli hlavní tíhu prací. Jim účinně pomáhali členové Holýšovského ornitologického klubu. Dík ovšem patří každému, kdo jakýmkoliv drobným podílem přispěl k zajišťování této akce.

Pavel Řepa

VÍTÁNÍ PTAČÍHO ZPĚVU 2003

Plzeň:

Tradiční jarní vycházka za ptačím zpěvem se uskutečnila v sobotu 17.5.2003. Účastnilo se jí celkem 19 zájemců všech věkových kategorií. Sraz byl v 5:30 na konečné tramvaje č. 4 (Plzeň – Košutka), odkud se šlo přes Bolevecké rybníky a Bílou Horu k odchyťovému stanovišti, následně se pokračovalo do Záchrané stanice živočichů v Doubravce. Akci vedl ornitolog Karel Lang, který účastníky seznamoval s pozorovanými ptačími druhy. Odchyťová a kroužkovací akce se konala u lávky přes řeku Berounku nedaleko kostela sv. Jiří. Zde od sedmé hodiny ranní do oběda prováděli odchyť do nárazových sítí a následné kroužkování tři kroužkovatelé Národního muzea Praha (Dr. S. Beneda, M. Paisker a V. Lang). Ti demonstrovali účastníkům techniku odchyťu a kroužkování, podávali odborný výklad k jednotlivým odchyceným ptákům a odpovídali na četné dotazy. Této akce se zúčastnilo kolem 80 až 110 lidí z řad široké veřejnosti, včetně těch, kteří přišli s Karlem Langem od Boleveckých rybníků. Bylo odchyceno a okroužkováno kolem 40 ptačích jedinců.

Na tyto akce navazovaly dny otevřených dveří v areálu Záchrané stanice živočichů, které se konaly po celý víkend od 9:00 do 19:00 h. Zde si zájemci mohli prohlédnout léčebné zařízení, technické vybavení, jednotlivé expozice a sbírky (lebký, vejce, kroužky, hnízda, budky atd.). Pro účastníky vycházky a odchyťové akce zde bylo připraveno občerstvení v podobě špekáčků, sušenek, nápojů, ovoce atd. Stanici navštívilo cca 150 zájemců.

Karel Makoň

Rokycany:

Vítání ptačího zpěvu uspořádali o tomto víkendu již po několikáté rokycanští ochránci přírody. Necelá desítka zájemců o ptačí říši se sešla v devět hodin před místním vlakovým nádražím, aby se společně vydali do městských parků, kde poslouchali zpěv ptáků. I přesto, že počasí nebylo příliš příznivé, bylo možno během tří strávených hodin v přírodě vidět či slyšet několik ptačích druhů, např. kosy, drozdy, rehky, pěnice, pěnkavy, sojky či různé druhy sýkor. K největším zážitkům však patřilo pozorování výstavby hnízda kosem černým nebo sbírání větviček holubem hřivnáčem, který si v městském parku dostavoval své hnízdo. Ochránci přírody však

obdivovali i rorýse, poštolky či káni, která se ozývala v dálce. Po skončení terénní vycházky se účastníci seznámili v klubovně ZO ČSOP v Rokycanech s činností ochránců přírody a prohlédli si i záchranou stanici živočichů, kde se v současné době rodí nový život. Na svět zde v minulých dnech přišla první mláďata sov pálených, které rokycanští ochránci odchovávají a vypouštějí zpět do volné přírody. Výstavka ptačích budek připomněla význam budování umělých hnízdních příležitostí a kdo chtěl, mohl si budku odnést. Vzhledem k tomu, že budek je dostatek, vyzýváme zájemce, kteří nemají možnost si budku sami vyrobit, aby si pro ni přišli do sídla rokycanských ochránců přírody ve Švermově ulici 748/II. Lepší je však předem zavolat a domluvit si schůzku. Kontaktní telefon je 371 722 686 nebo 603 239 922.

Pavel MOULIS

předseda ZO ČSOP Rokycany

Chodov u Karlových Varů:

V neděli 4.5.2003 v 7 h. se na hrázi sešlo 7 zájemců. Ráno se ještě vznášel mlžný opar nad rybníkem a sluníčko slibovalo opravdu krásné počasí.

Na rybníku plul pár labutí velkých s kachnami divokými. Ve výšce hvízdali rorýsi obecní. Pozorovali jsme pár pěnkav obecných při sběru potravy. O kousek dál jsme se zaposlouchali do zpěvu sýkory koňadry. Vysoko v korunách zpíval budníček větší, na protilehlé straně zpívaly pěnice černohlavé, v křovinách zpíval rehek zahradní, o trochu výš ho doplňoval rehek domácí.

Ze smrků se ozývala svým typickým houkáním hrdlička zahradní a melodická píseň drozda zpěvného. Svou melancholickou strofu nám předvedla červenka obecná.

Z hloubi lesa zněl zpěv budníčka lesního. V korunách si notoval budníček menší, doprovázen sýkorami babkami a uhelníčky. Na špičce modřínu koncertoval sedmihlásek hajní, který nenechá nikoho na pochybách, že jméno, které dostal, mu patří plným právem. Na hnízdech jsme viděli sedět drozdy kvíčaly, drozdy zpěvné a kosy černé.

Nad vodárnou jsme viděli přelet dvou hejn holubů hřivnáčů, každé čítalo asi 20 ex.

Ve smrčinách znělo tiché švitoření králíčka obecného, doplněné houkáním holuba hřivnáče.

Po zhruba 3 km trase jsme se vrátili do klubovny, kde následovalo rozdání propagačních materiálů a po ní následovala svačina v podobě vuřtu s hořčicí a chlebem. Po vydatné svačině se všichni rozešli plni dojmů a zážitků do svých domovů.

Akce se zúčastnilo 7 zájemců, viděno a slyšeno bylo 23 druhů ptáků.

M. Horáková

ZPRÁVA O PRŮBĚHU FESTIVALU PTACTVA 2003

Plzeň:

Festival ptactva v Plzni se konal v sobotu 4. října 2003 za vedení Karla Langa. V 9:00 h. se na hrázi Boleveckého rybníka sešlo neuvěřitelných 53 účastníků. Vycházka vedla po obvyklé trase, tedy soustavou Boleveckých rybníků a byla zakončena na Záchrané stanici živočichů v Doubravce. I přes deštivé počasí bylo možné vidět či slyšet celkem 179 jedinců ve 20 ptačích druzích. Většinu ptáků tvořily relativně běžné druhy, i když často v poměrně hojných počtech: např. špaček obecný (50 ex.), pěnkava obecná (45 ex.). Kromě nich se však všichni mohli potěšit i pohledem na vzácnější druhy, jako např. slípka zelenonohá. Vycházka se tedy vydařila a všichni účastníci i organizátoři se již těší na její další ročník

Karel Lang, Lubomír Volter

Rokycany:

Ve dnech 4. a 5. října 2003 se uskutečnil další ročník oblíbeného Evropského festivalu ptactva. Do jeho organizování na Rokycansku se již tradičně zapojila i místní organizace Českého svazu ochránců přírody zabývající se mj. i záchranou volně žijících živočichů v rámci celorepublikového programu „Národní síť stanic pro handicapované živočichy“.

Zájemci se tentokrát sešli v sobotu 4. října v 8.45 hodin před vlakovým nádražím v Rokycanech a odtud se po krátkém úvodu o smyslu a zaměření celé akce vydali společně ke Kařezským rybníkům, které jsou nejhodnotnější ornitologickou lokalitou na Rokycansku. I přes nepříliš příznivé počasí doprovázené drobným deštěm pozorovali nejrůznější opeřence, kteří se zdržovali v blízkosti této vodní plochy. Účastníci se také dozvěděli něco o životě v ptačí říši, kroužkování a možnosti zapojení se do různých ochranných opatření i programů. Vyvrcholením přírodovědné vycházky, na které bylo pozorováno rekordních 35 ptačích druhů ve 382 exemplářích, bylo posezení u lovecké chaty, spojené s opékáním přinesených pochutin a rozdáním propagačních materiálů o ochraně a životě ptactva. Mezi nejzajímavější zážitky v rámci celodenní vycházky bylo pozorování orlovce říčního a několika vlaštovek, které se zřejmě opozdily s odletem na jih.

Pavel MOULIS

předseda ZO ČSOP Rokycany

Chodov u Karlových Varů:

Letos poprvé se tato akce konala v Chodově u Karlových Varů, ale už ráno se ukázalo, že sluníčko si dnes dá načas, než vyjde zpoza husté, zamračené a propršené oblohy. Snad i proto se sešlo tak málo účastníků - celkem 4.

Během vycházky jsme zahlédli na kameni v potůčku skorce vodního, na retenční nádrži „Černá voda“ 15 lysek černých, 6 kachen divokých, přelet 40 ex. pěnkavy obecné. Po výstupu na „Bílou vodu“ jsme zde viděli 40 kachen divokých, 20 poláků chocholaček, 2 husy velké, 15 lysek černých, 3 potápky roháče, přelet 30 ex. pěnkavy obecné, 2 strnady obecné, 8 labutí velkých, z toho 1 juv.

EXKURZE KATEDRY BIOLOGIE ZČU DO SLOVINSKA

Po několika letech se na katedře biologie obnovila tradice zahraničních exkurzí. Letošní volba padla na Slovinsko. Pokrývali jsme celé spektrum biologických oborů, takže jsme se každý mohl dostatečně uplatnit ve své odborné úchylce. Zajištěna byla jak sekce ornitologická, tak botanická, mykologická, entomologická, ale i geologická či paleontologická. Na cestu jsme vyrazili autobusem 6. června 2003 přes Rakousko. Hranice Slovinska jsme pak překročili den následující. První větší zastávka a tedy i nocování se událo v městečku Kamnik, které bylo spíše oddechovým seznámením s novými mravy, kdy jsme mohli shlédnout místní historické slavnosti. To správné terénní řádění nás však čekalo až následující den, tedy 8. června. Brzy ráno jsme začali stoupat k Velké planině. Zatímco se botanici vznášeli v nepřeberném množství rostlinných zázraků, ornitologická sekce značně pokulhávala pouze s našimi běžnými druhy. Po prvním zklamání se však brzy začalo vše v dobré obracet, kdy jsme další den navštívili působivý vodopád a oblast Logarské doliny. Právě když jsme stoupali skalnatým prostředím nad vodopádem, spatřili jsme několik jedinců poletujících břehulí skalních (*Ptyonoprogne rupestris*). Nějaký čas jsme zde pobyli a jako odpolední program byla připravena návštěva hlavního města Slovinska - Lublaně. Protože ani zde jsem nechtěl promarnit den bez ornitologie, již před odjezdem jsem kontaktoval místní ornitologickou společnost, tzv. DOPPS – Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, s brhlíkem ve znaku. Tamější kolega, Andrej Figelj, mi již před odjezdem ochotně zaslal publikaci významných ptačích území ve Slovinsku (IBA), abych měl čas nastudovat místní ptactvo. S kolegou Adrejem jsme probrali vše, co mělo nebo i nemělo nějakou souvislost s ornitologií, naši slovanskou angličtinou s občasnou snahou najít shodné výrazy v rodných jazycích. Vyměnili jsme si několik ornitologických materiálů a česká strana byla obdarována několika čísly odborného časopisu *Acrocephalus* a také časopisem *Svet ptic*. Padla zde i zajímavá nabídka uspořádání ornitologické exkurze v sestavě několika málo lidí do místních atraktivních oblastí někdy v budoucnu. Pak již následovalo rozloučení a opět další cesta autobusem. Další den 10.6. jsme se vydali k jezeru Bled, které bylo na ptactvo extrémně chudé. Odpolední návštěva soutěsky Vintgar pak poskytla pozorování skorce vodního (*Cinclus cinclus*), který sice není žádnou raritou, ale oko ornitologa bylo alespoň částečně potěšeno. V záloze však ještě bylo několik es. Tím prvním se stal výstup pod Triglav, kde se naším celodenním cílem stala chata Tržaška koča. Při výstupu jsme míjeli ledovcové jezero Ledvica a právě v těchto místech se nám ozval první hezký druh – orebice horská (*Alectoris graeca*) charakteristickým hlasem, připomínajícím cvakání ořechů. Nemuseli jsme dlouho čekat a konečně jsme také spatřili orla skalního (*Aquila chrysaetos*), na kterého neustále naletovali okolní ptáci. Tímto jsme strhli k pozorování i botanickou, mykologickou a paleontologicko-geologickou sekci. Po poměrně obtížné cestě jsme dorazili do chaty, kde jsme se posilili horským gulášem a klobásou. Přespali jsme ve stísněných prostorách, které nám připadaly po dlouhé cestě jako palác a následující den jsme vyrazili přímo k sídlu slovanského božstva, k Triglavu. Po cestě jsme pozorovali pěvušku podhorní (*Prunella collaris*) a kolegové,

kteří měli větší štěstí, pak mohli vidět těsně pod vrcholem pěnkávačka sněžního (*Montifringilla nivalis*). Konečně jsme dospěli k vrcholu, kde jsme pořídili několik fotek, odeslali pár vtipných SMSek svým známým a pohlédli dolů z výšky 2864 m n. m. Pak jsme se vrátili stejnou cestou k chatě a pokračovali působivým údolím Trenty, kde jsme okusili kvalitní alpskou bouřku se zvukovými efekty a řádným deštěm, před nímž nebyla ušetřena ani určovací literatura či cestovní pas. Zcela promoklí jsme všichni uvítali přesun na jih, do teplejších míst, k moři. O tom, že se teplota radikálně zvýšila, nás přesvědčila zastávka poblíž cíle, kdy se horký vzduch, o němž jsem mylně předpokládal, že pochází od motoru autobusu, vyskytoval i ve větších vzdálenostech od něj. Další den, 13. června, nás čekala jedna z ornitologicky nejatraktivnějších částí exkurze, čímž byla IBA oblast – Sečoveljske soline na jihozápadě Slovinska. Toto území má obrovský význam z hlediska přezimování ptáků. Již z autobusu jsme mohli pozorovat volavku stříbřitou (*Egretta garzetta*). Při procházení území jsme pak užřeli pisilu čáponohou (*Himantopus himantopus*) sedící na hnízdě a velké množství racků bělohavých (*Larus cachinanns*). Radost nám také udělal rybák malý (*Sterna albifrons*). Nebýt britských kolegů, kteří si po svém způsobu vyjeli na ornitologii terénním vozem a s množstvím stativových dalekohledů, nevšimli bychom si nenápadného kulíka mořského (*Charadrius alexandrinus*). Zajímavé území nezklamalo ani večer, kdy jsem v poměrně blízkém kempu zaslechl nezaměnitelný hlas výrečka malého (*Otus scops*). Následující den, 14. června, nás ještě nadchla Lipica svým světoznámým chovem koní a v dalším čase jsme se pokochali krásou velmi známé a rozsáhlé jeskyně Postojna. Ještě ten samý den jsme vyrazili k domovu a následující den jsme plni nevšedních zážitků dospěli opět přes Rakousko do České republiky. Až na občasně zpestření jízdy opravami autobusu se biologická exkurze vydařila a již nyní jsme plni očekávání další, jistě neméně zajímavé zahraniční expedice.

Lubomír Volter

Z ORNITOLOGICKÉHO ZÁPISNÍKU - AKTUALITY

29.5.: 5 ex. rybáka černého lovícího nad hladinou, „Bílá voda“, Chodov u K. V.

4.7.: sokol stěhovavý, přelet nad městem Chodov

13.7.: 3 ex. racka stříbřitého (1 ad. j.), složiště popelavé hydrosměsi, Vřesová u K. V.

14.9.: 33 ex. čejky chocholaté, přelet nad „Bílou vodou“

22.9.: 13 ex. kormoránů velkých, tah JZ směrem, Chodov

M. Horáková

21.5.2003 2 ex. jeřába popelavého při odpočinku a sběru potravy na polovypuštěném rybníku, Tachovsko, Tisová, 14:30 h., upuštěný rybník za velkým Borským.

21.5.2003 1 ex. orla mořského ve věku + 2 K., pozorován při odpočinku (sedící na bahně), vyplašen a ulétl, Tachovsko, Tisová, 11:15 h., Borský rybník.

Od července 2003 se na Plzeňsku pohybuje velký černý pták s výrazně červenou hlavou, podobný čápu. Velice dobře létá, je plachý a nedá se polapit. Nejčastěji byl pozorován při sběru potravy na posekaných lukách, ale i v lese apod. Jedná se o exotického ptáka ulétlého ze zajetí. Původem je to pták z odchyty, dovezený do naší republiky jedním z obchodníků, kterému omylem ulétl. Jedná se o zoborožce kaferského, který pochází z Afriky a je patrné, že naše prostředí mu velice dobře vyhovuje. Pokud ho někdo uvidí, nechť se jej pokusí chytit, nebo alespoň zjistit, v jaké je kondici. Za každou zprávu a informaci budeme rádi. Pozor, při přímém kontaktu se může jednat o velice nebezpečné zvíře a jeho akční rádius je opravdu obrovský.

Karel Makoň

Výzva:

Prosím kolegu, který si ode mne před rokem 2000 vypůjčil Sborník Západočeského muzea, svazek 32 a 60 (Bibliografie Vertebrat), aby mi jej pokud možno urychleně vrátil.

Stanislav Beneda

INFORMACE O SCHŮZKÁCH ČLENŮ Z PLZEŇSKA

Členové pobočky z Plzeňska se scházejí na neformálních schůzkách každé první pondělí v měsíci (s výjimkou školních prázdnin) od 19.00 h. v učebně Církevního gymnázia v Plzni (Mikulášské náměstí 15, Plzeň, vchod z Mikulášského náměstí). Schůzky obvykle končí okolo 21. h. Všichni zájemci z Plzně a širšího okolí jsou vítáni!

Kontaktní adresa: ZÁPADOČESKÁ POBOČKA

ČESKÉ SPOLEČNOSTI ORNITOLOGICKÉ

při Západočeském muzeu v Plzni

✉ Kopeckého sady 2, 301 00 Plzeň

E-mail: zcp-cso@zde.cz

COLUMBA, informační zpravodaj Západočeské pobočky České společnosti ornitologické ● vydává Západočeská pobočka České společnosti ornitologické ● šéfredaktor: Lubomír Volter ● redakční rada: RNDr. Stanislav Beneda, Václav Kovář, Karel Lang, Karel Makoň, Ing. Václav Říš, Šárka Vančurová ● náklad 150 výtisků ● neprodejně

POZVÁNKA NA ČLENSKOU SCHŮZI

Výbor Západočeské pobočky České společnosti ornitologické při Západočeském muzeu v Plzni Vás zve na členskou schůzi pobočky, která se koná **v sobotu 6.12. 2003 v přednáškovém sále Západočeského muzea v Plzni, Kopeckého sady 2 (opravená hlavní budova). Začátek v 9 hodin.**

Program:

1. Zahájení
2. Organizační záležitosti
3. Ornitologické aktuality, různé
4. Přestávka
5. Přednáška scénáristy Václava Chaloupka: „Natáčení se zvířaty“
s doprovodem videozáznamu
6. Diskuse k přednášce
7. Závěr

V Plzni dne 21.11.2003

Karel Makoň
tajemník

RNDr. Stanislav Beneda v.r.
předseda